

Din Skog

Tips!
Skatteråd
inför
årsskiftet

POLARISERAT OM
SKOGENS KLIMATNYTTA

JULGRANEN TALAR UT

Granningegallrarna har full koll

DIN SKOG distribueras till skogsägare med skog i de fem nordligaste länen. Kontakt för frågor som gäller nya prenumeranter, adressändringar och reportagetips: misan.lindqvist@sca.com eller tel 060-19 31 16.

REDAKTION

Ansvarig utgivare:

Jonas Arvidsson

Redaktör:

Misan Lindqvist

Projektleddning:

Kerstin Olofsson Kommunikation

Formgivare:

Matsson Reklam & Information

På omslaget:

Mahdi Jafari och Tommy Holm Ödmark

Omslagsfoto: Michael Engman

Tryck: V-TAB Vimmerby

Upplaga: 43 000

Citera oss gärna, men ange källan.

Adress: SCA Skog AB, 851 88 Sundsvall

Tel: 060-19 30 00

Hemsida: sca.com/skog

SCA värnar om den personliga integriteten för prenumeranter av våra tidningar. Läs mer om hur vi hanterar dina personuppgifter i vår integritetsskyddsinformation på sca.com. Om du inte längre vill prenumerera på Din Skog kontakta misan.lindqvist@sca.com så avslutar vi omgående hanteringen av dina personuppgifter kopplad till denna prenumeration.

KÄRNAN I SCAs verksamhet är den växande skogen, Europas största privata skogsinnehav. Kring denna unika resurs har vi byggt en välutvecklad värdekedja baserad på förnybar råvara från våra egna och andras skogar. Vi erbjuder förpackningspapper, massa, trävaror, förnybar energi, tjänster för skogsägare och effektiva transportlösningar.

9

17

20

28

35

INNEHÅLL

4 MÖT GRANINGEGALLRARNÄ

Fokus på kvalitet och skonsam körning.

9 SKOGENS KLIMATNYTTA

Skogsägare klimathjälter trots hetsig diskussion.

14 SKOGSÄGARE OM SKOGSDEBATTEN

Tre röster om viktiga frågor.

17 JULGRANEN TALAR UT

Avslöjar allt om pynt, bonusgäster och skötsel.

20 FRITT FRAM MED SNÖSKOR

Tips för mysiga skogsturer.

28 ANDREAS VILL RÖJA OCH PLANTERA

Köpte skog för att få mer jobb.

32 EN TRYGG AFFÄR

Så hanteras ditt virke efter avverkning.

35 GRILLKOL FRÅN NORR

Kollektivet satsar på glödhet produkt.

Skogen har en nyckelroll för klimatomställningen

NU NÄR 2021 GÅR MOT SITT SLUT kan vi konstatera att det har varit ett rätt omtumlande och annorlunda år, där skogen och skogsbruket verkligen stått i fokus.

Coronapandemin har haft oss i sitt grepp under en stor del av året. När restriktionerna väl lättades var det mycket roligt att återigen kunna ha personliga möten och skogsägarträffar, även om inte allt är som vanligt ännu.

Pandemin medförde också en sällan skådad snickaryra, där efterfrågan på sågade trävaror sköt i höjden runt om i världen. Även efterfrågan på förpackningspapper har varit stor via e-handeln och bidragit till den höga efterfrågan på virke.

ÅRET BJÖD OCKSÅ PÅ en intensiv debatt om skogen och skogsbrukets roll i klimatomställningen. SVT:s serie Slaget om skogen sade sig vilja öka kunskapen om skogen så att man bättre förstår den dragkamp som pågår mellan olika intressen. Det är nog många som delar min uppfattning om att det inte riktigt blev så, utan att redaktionen för Vetenskapens värld snarare spädde på den redan uttalade polariseringen. Jag tror att många skogsägare och andra praktiskt verksamma inom skogsnäringen känner att den trovärdighet som Vetenskapens värld stått för, inte riktigt är den samma längre.

Visst är det bra att många är intresserade av skogen och hur den sköts – men diskussionen behöver utgå från fakta och lyfta skogens alla intressen.

SKOGEN OCH SKOGSBRUKET har en nyckelroll för hållbar utveckling i Sverige, inte minst i glesbygden. Vi måste ständigt bli

bättre på att leverera långsiktiga ekonomiska, sociala och miljömässiga värden i och från våra skogar. Det är ingen lätt ekvation och vi har mycket kvar att lära kring hur det görs på bästa sätt. Därför är det viktigt att vi förblir nyfikna. I slutändan vill vi skogsägare kunna lämna ifrån oss något som är bättre än det vi själva fick ansvar för.

VI STÅR INFÖR stora, globala utmaningar där skogen spelar en viktig roll när det gäller klimat och biologisk mångfald. Internationella överenskommelser påverkar det svenska skogsbruket allt mer och den utvecklingen lär fortsätta. Detta gäller särskilt inom EU, men även globalt. Skogen och skogsbruket är inte längre bara en lokal fråga.

För oss på SCA är det viktigt att tänka globalt, men agera lokalt. Att agera lokalt kräver att man förstår och kan anpassa sig till vad som faktiskt gör nytta där. Regelverk och överenskommelser mellan olika parter måste möjliggöra en sådan anpassning, inte motverka den.

Vi tar vår roll i arbetet med den gröna omställningen på allvar. Vi jobbar aktivt för en fossilfri värld och därför var det extra roligt att under hösten kunna presentera vårt samarbete med ST1. I ett gemensamt bolag ska vi tillsammans producera och sälja biodrivmedel baserat på tallolja. Det visar på vår tro på skogens kraft och viljan att förädla skogens råvaror så långt det är möjligt.

JONAS MÅRTENSSON
AFFÄRSOMRÅDESCHEF SCA SKOG

På tapeten

Tyvärr finns det många oklarheter i regeringens skogsproposition. På vilka grunder ska produktiv skogsmark kunna tas ur bruk och ska markägaren få ersättning? Det är fortfarande otydligt och behöver redas ut.

I arbetet med att ställa om till ett fossilfritt Sverige bidrar Norrland stort. Vi skogsägare levererar virke som blir hållbara produkter i form av trävaror, förpackningar och biodrivmedel och vi uppläter dessutom mark till vindkraft.

Att undvika körskador och att plocka ut en lagom andel träd – det är frågor som står i fokus när Graningegallrarna jobbar.

– Tack vare en automatisk uppföljning har jag exakt koll både på det uttag av träd som jag har gjort och på den skog som är kvar, säger Tommy Holm Ödmark, en av skördarförarna.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: MICHAEL ENGMAN

Graningegallrarna pekar på vikten av kvalitet

Graningegallrarna är ett av SCAs egna lag och består av fyra personer som jobbar skift. Som namnet låter förstå håller de till i trakterna av Graninge, som ligger i Ångermanland. Laget jobbar enbart med gallringar och det är något som passar Tommy perfekt.

– Det bästa jag vet är att komma till ett ställe där skogen känns som en vägg. När vi sedan är klara med vårt jobb så är det öppet och fint. Samtidigt har skogen fått fina förutsättningar att växa och det ligger virkesvältor på avlägget för transport till industrin, säger han.

BILD AV HELA BESTÄNDET

Ett av Tommys viktigaste hjälpmedel i arbetet är den automatiserade gallringsuppföljningen, som görs med hjälp av ett datorprogram som heter HPR-gallring och som finns i skördarens dator. När de avverkat träden upparbetas (kapas och kvistas) så samlar programmet in data om dem, bland annat antal, volym och grundyta*. Samtidigt registreras skördarens position. Med hjälp av den informationen kan programmet hjälpa föraren att ta ut lagom många träd.

– Jag slipper göra provytor manuellt för att se om jag

** Grundyta är tvärsnittsytan av ett träd som har kapats av i brösthöjd (1,3 meter över marken) eller summan av flera träds tvärsnittsytor.*

Mahdi Jafari och
Tommy Holm Ödmark

– Vi ska alltid leverera toppkvalitet till de skogsägare som vi jobbar åt. Med automatiserad gallringsuppföljning höjer vi kvaliteten ännu mer, säger Tommy Holm Ödmark, skördarförare.

ligger rätt och det sparar en hel del tid. En annan fördel är att programmet följer upp gallringen för hela beståndet, och inte bara i några utvalda områden som det blir när man gör provytor, säger Tommy och fortsätter:

– Programmet har väldigt tydlig grafik, så jag ser direkt om jag tar ut lite för många eller för få träd. Men det brukar aldrig vara några problem, utan det lyser mest grönt på skärmen vilket visar att jag är rätt ute. Som skördarförare får man snabbt en bra blick för hur många träd som ska plockas ut.

VIKTIGT VAD SOM STÅR KVAR

Med hjälp av informationen från de träd som tas ut skapar HPR-gallring också en bild av den skog som står kvar i beståndet. Det finns bland annat uppgifter om trädslagsfördelning, antal stammar per hektar och trädhöjd.

– Det är ju de träd som står kvar som är viktigast, för de ska ju bli en fin slutavverkningskog så småningom, säger Tommy.

På sikt kommer informationen också att kunna användas för att bland annat uppdatera skogsbruksplaner.

Tommy har jobbat som skördarförare under ett par år. Innan dess körde han skotare i fem år och den erfarenheten har han stor nytta av.

– När man sitter i skördaren behöver man hela tiden planera för att skotarföraren ska kunna jobba smi-

GALLRING GER SKOGEN ETT LYFT!

GENOM ATT GALLRA i tid ger du skogen ett rejält lyft. I stället för många klena träd, får du färre men grövre träd. På så sätt får du en mer värdefull skog inför kommande föryngringsavverkning.

Vid gallringen styr man också tillväxten till de finaste träden som ger bra sågtimmer när det är dags att föryngringsavverka. När andelen sågtimmer ökar så höjer man hela skogens värde.

Samtidigt får du en friskare skog, som efter några år blir mindre känslig för skador som snöbrott och vindfällan. I de allra flesta fall ger gallringen även en tidig intäkt.

digt och hämta virket utan att orsaka körsador. Har man kört skotare själv så förstår man direkt hur virket bör läggas upp för att det ska gå att göra ett bra jobb.

SKONSAM KÖRNING

Att undvika körsador är av största vikt för alla avverkningslag som jobbar åt SCA. De använder sig av SCAs

SED-metod, som står för Skonsam Effektiv Drivning. Planering är centralt för att få ett bra resultat.

– Skotaren blir tung när den är fullastad och ska inte köra in på blöta och känsliga områden, säger Mahdi Jafari, en av skotarförarna i Graningelaget, och fortsätter:

– Det är viktigt att jag själv planerar körningen noggrant och att även skördarföraren har tänkt till.

Mahdi har kört skotare i tre år. Som relativt ny i branschen uppskattar han möjligheten att vända sig till erfarna kollegor för att få tips och råd.

– Först var vi många nya i laget, men SCA tycker att det är bra att ha en mix av yngre förare och de som är mer erfarna, så de flyttade om lite bland avverkningslagen för att få till det. Det är jag glad för eftersom jag känner ett helt annat lugn nu. Som ny har man många frågor och det är en trygghet att veta att det alltid finns någon rutinerad förare att vända sig till.

LÄMNAD E ORON I AFGHANISTAN

Att Mahdi skulle börja jobba i det svenska skogsbruket var inte något han kunnat ana när han var barn.

– Nej, jag kommer från Afghanistan så det fanns inte direkt i mina tankar. Jag lämnade osäkerheten i landet för att söka mig till en tryggare plats. När jag var 15 år kom jag till Sverige, som ensamkommande barn.

Först studerade Mahdi på högstadiet och sedan

Grundyta, volym och medelstam är några uppgifter som datorprogrammet HPR-gallring mäter. De gröna staplarna visar hur många granstammar som finns kvar i respektive diameterklass efter gallring, medan de röda staplarna visar antal tallstammar.

När det är mycket grönt på skärmen för HPR-Gallring betyder det att skördarföraren ligger på rätt uttag. Grundytan som blir kvar är varken för hög eller för låg, utan enligt skogsägarens önskemål.

valde han naturbruksgymnasiet i Sollefteå, efter att ha gjort ett studiebesök där.

– Jag gjorde min praktik på SCA och började sedan köra extra ett tag, innan jag fick fast anställning.

Han betonar hur viktig praktiktiden var under utbildningen.

– Det är mycket man inte kan läsa sig till, utan man behöver uppleva det och träna praktiskt. Jag har också lärt mig otroligt mycket efter att jag började jobba.

Mahdi konstaterar att skogsbranschen var ett bra val.

– Det är skönt att få jobba i naturen och att det är ett fritt jobb. Men den svenska vintern var en utmaning i början. Den första vintern var väldigt svår och jag blev faktiskt lite rädd första gången jag upplevde snö och riktigt kyla, men nu kan jag till och med tycka om det.

– Det är en fördel att SCA har avverkningslag där man mixar yngre förare med mer rutinerade, säger Mahdi Jafari, skotarförare.

SCA och St1 utvecklar biodrivmedel

SCA och ST1 startar ett gemensamt bolag för att producera och sälja biodrivmedel, baserat på tallolja från SCAs pappers- och massabruk.

– **NU GÅR VI FRÅN** att endast vara leverantör av tallolja till kemi- och bränsleindustrin, till att bli verksamma i förädlingen av våra förnybara råvaror, säger Ulf Larsson, SCAs vd. Vi kommer att fortsätta ta tillvara på affärsmöjligheterna i de förny-

bara biprodukterna från Norrlands skogar och våra industrier, för att ytterligare utveckla vår värdekedja och bidra till EUs ambitiösa klimatstrategi.

SCA och St1 äger hälften var i det nya gemensamma bolaget, som kommer att äga 50 procent av St1 Gothenburg Bio-refinery och som i sin tur investerar i ett nytt bioraffinaderi i Göteborg. Raffinaderiet kommer att ha en kapacitet för 200 000 ton flytande biobränsle.

Högre miljöklass för SCAs fartygsflotta

SCAs HELA RORO-FLOTTA med fartygen Ortviken, Östrand och Obbola har flyttats upp till den näst högsta miljöklassificeringen enligt Clean Shipping Index. Efter en rad åtgärder kan fartygen klara den biologiska olja som numera används.

Fartygen har även fått en ny slät, fin och hållbar yta, vilket minskar vattenmotståndet och sänker bränsleförbrukningen. Dessutom har fartygen försetts med ett nytt ballastsystem

FOTO: HÅKAN SJÖDIN

som renar vattnet innan det släpps ut. Det förhindrar organismer som finns i ballastvattnet att släppas ut där de kan utgöra invasiva arter som skadar miljön.

FOTO: BJÖRN SVEINSSON

SCA och BirdLife Medelpad hjälper backsvalar

SCA har återställt slänter i gamla grustäcker i Ånge för att hjälpa backsvalan. Förhoppningen är att åter få dit häckande backsvalar. BirdLife Medelpad har bistått med kunskap och ska följa upp hur det går.

BACKSVALAN, SVERIGES MINSTA SVALA, har de senaste tio åren minskat med ca 40 procent och bedöms som sårbar i den senaste rödlistan. Deras naturliga häckningsmiljöer är exempelvis rasbranter eller brinkar vid älvar och åar. Men numera söker sig många backsvalar även till sandtag och grustäcker för att bygga sina bon.

Under hösten har SCA och BirdLife Medelpad tittat på några täktområden där det tidigare har funnits stora backsvalekolonier.

– Vi gjorde bedömningen att möjligheterna till återkolonisation var goda om vi utformar täktområdet på ett bra sätt, berättar Daniel Yring, vägspecialist vid SCA Skog. BirdLife Sverige har tagit fram en instruktion för hur man ska utforma gamla täkter. Utifrån den fick en grävare återskapa brantare slänter i två gamla täkter och röja bort inväxta träd och buskar.

Efter åtgärderna besökte Daniel och BirdLife Medelpad platserna för att syna vad som har gjorts.

– Det blev verkligen bra, säger Carina Svedin vid BirdLife Medelpad, och vi hoppas att vi får hit backsvalar till våren. Samarbetet med SCA fungerar väldigt bra och det är roligt att det finns ett intresse.

FOTO: DANIEL YRING

Polariserad debatt blundar för skogens klimatnytta

Bruka eller bevara?

Stoppa avverkningarna. Låt träden stå kvar i skogen för att binda koldioxid och rädda klimatet. I den heta debatten kring Sveriges skogar och skogsbruk hörs skarpa röster som vill framställa hela skogsbranschen som klimatbovar.

Men i resonemanget blundar man allt som oftast för en viktig aspekt – nämligen att vi behöver material till att bygga hus, tillverka toalettpapper, förpackningar, kontorspapper och en massa andra saker som vi använder i vårt vardagsliv. Hur ska vårt samhälle kunna ställa om till fossilfritt om vi inte använder skogens hållbara, klimatsmarta virke som råvara?

Faktum är att mängden koldioxid i atmosfären skulle öka kraftigt om Sverige slutade med skogsbruk, eftersom vi då tvingas tillverka mer produkter av fossila material.

En annan aspekt som ofta försvinner i debatten är att mängden koldioxid som finns bundet i de svenska skogarna stadigt ökar – och det *tack vare* det aktiva brukandet av skogen. Skogsnäringen avverkar en del av skogen varje år, men tack vare den aktiva skötseln så blir den totala tillväxten större än om vi hade låtit skogen sköta sig själv.

Här tittar vi närmare på några av de frågor som diskuteras livligt i debatten.

Att bruka skogen eller låta den stå kvar – vad är bäst för klimatet?

Hans Djurberg
SCAs hållbarhetschef

Genom att bruka skogen och producera klimatsmarta produkter har skogsnäringen en avgörande roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle, menar företrädare för branschen.

Samtidigt höjs röster från andra håll om att man inte bör avverka skog, utan låta träden stå kvar för att fortsätta binda koldioxid och på så sätt rädda klimatet. Vad ska man egentligen tro?

NÄR TRÄD VÄXER så binder de koldioxid, den viktigaste växthusgasen när det gäller att påverka jordens klimat. Träden är mycket effektiva kolfångare. På senare tid har bland annat en del miljöorganisationer, med stöd av vissa forskare, argumenterat för att vi bör sluta avverka för att i stället låta träden stå kvar i skogen och fungera som lager för koldioxid.

KRÄVS SYSTEMFÖRÄNDRING

– Vi instämmer i att vi måste reducera alla typer av koldioxidutsläpp. Men för att lyckas med det krävs en systemförändring, där vi måste minska, eller åtminstone ställa om, vår konsumtion. För om vi slutar att använda skogsråvara till klimatsmarta produkter kommer vi i stället att tillverka mer produkter av material som har en negativ påverkan på klimatet. Vi kommer att tvingas gräva upp mer fossilt kol ur backen för att ersätta skogsnäringens produkter med exempelvis plast och betong. Då ersätts alltså biobaserade produkter av fossila produkter, säger Hans Djurberg, SCAs hållbar-

hetschef, och fortsätter:

– Och på lång sikt kommer de träd som lämnas kvar i skogen att dö och den koldioxid som träden har bundit kommer då att släppas ut i atmosfären.

Hans konstaterar att det är till mycket större nytta för klimatet att vi lånar det kol som finns bundet i skogen och använder det i klimativänliga produkter, innan det på nytt binds av växande träd. Samtidigt kan vi låta det fossila kolet vara kvar i marken.

VIRKESVOLYMEN ÖKAR

I Sverige sköts skogarna så att virkesvolymen ständigt ökar och det innebär att träden binder mer kol för varje år. Bara träden i SCAs skogar binder fyra miljoner ton koldioxid netto, varje år. Det är ungefär lika mycket som alla utsläpp från arbetsmaskiner i Sverige under ett år.

– Men det är viktigt att komma ihåg att skogsnäringens klimateffekt alltså inte enbart utgörs av den kol som skogen binder, utan även av den minskning av fossila utsläpp som uppstår när skogens produkter ersätter material och produkter med sämre klimatprestanda, som till exempel olja och kol, säger Hans.

– Det blir allt tydligare att vi så snabbt som möjligt måste upphöra med utvinningen av fossil energi och råvara. Det internationella energigorganet IEA presenterade nyligen en ny ”färdplan” för att göra världen klimatneutral till 2050. De lyfter bland annat fram att det krävs sol- och vindkraft, biobränsle och kärnkraft, men också ett omedelbart stopp för alla nyinvesteringar för utvinning av fossila bränslen.

TILLVÄXTEN ÄR STÖRRE ÄN AVVERKNINGEN

Tillväxten i de svenska skogarna är större än avverkningen. Den genomsnittliga årtillväxten ligger på drygt 120 miljoner skogskubikmeter.

Tillväxt och avverkning på all mark.

Källa: Skogsindustrierna, Riksskogstaxeringen, Skogsstyrelsen

Det är ju bråttom att lösa klimatfrågan – är det inte läge att bromsa avverkningen ett tag?

Det tar tid innan träden växer upp igen efter en avverkning och vi behöver lösa klimatfrågan snabbt. Bör man då inte sluta avverka under en period för att öka kolinlagringen?

– **OM VI SLUTADE AVVERKA** skulle lagret av kol i skogen öka, men bara under en kortare tid. Det är tack vare den aktiva skötseln som våra skogar växer

så bra i dag! Om vi inte brukar skogarna aktivt kommer tillväxten snabbt att minska och då minskar även kolinlagringen, säger Hans Djurberg.

Han betonar att man behöver se till helheten.

– En liten del, ca 90 miljoner kubikmeter, av Sveriges

skogar avverkas varje år, men resten av skogen växer mer än den del som avverkas. Det innebär att kolinlagringen hela tiden ökar. Samtidigt kan vi använda virket till att tillverka klimatsmarta produkter och minska användningen av fossila råvaror.

FOTO: ADOBE STOCK

Hur påverkas växthuseffekten av avskogning?

AVSKOGNING, det vill säga att skog avverkas och omförs till annan markanvändning, som till exempel jordbruks- eller betesmark, är en viktig fråga. När skogen avverkas för att marken ska användas till annat blir resultatet att mängden koldioxid i atmosfären ökar och bidrar till att öka växthuseffekten.

Avskogning i tropikerna står för ca 14 procent av de totala utsläppen av koldioxid, enligt FNs klimatpanel IPCC.

– Dessa utsläpp måste ned. Men avskogning är inte en fråga för skogsbruket i Norden där virkesförrådet, och därmed kolförrådet, växer över tid, säger Hans Djurberg.

Är hyggesfritt skogsbruk bättre för klimatet?

I debatten påstår en del att trakt-hyggesbruk* är bättre för klimatet, medan andra hävdar att hyggesfritt skogsbruk gör störst klimatnytta. Hur ligger det egentligen till?**

FLERA VETENSKAPLIGA studier visar tydligt att ett hyggesfritt skogsbruk i Sverige skulle leda till en väsentligt lägre skogstillväxt, jämfört med det nuvarande skogsbruket.

– Om tillväxten skulle minska med 20–30 procent, vilket är ett rimligt antagande, så innebär det att skogens upptag av koldioxid skulle minska med i stort sett samma omfattning, säger Hans Djurberg.

Dessutom skulle vi bli mer beroende av produkter som tillverkas av fossila råvaror, eftersom den hållbara råvaran från skogen skulle minska kraftigt.

Att fortsätta med trakt-hyggesbruk är alltså positivt för klimatet, men det finns självklart områden där hyggesfria metoder ändå är att föredra, till exempel för att gynna den biologiska mångfalden.

** Vid trakt-hyggesbruk avverkar man träden inom en trakt vid samma tidpunkt och anlägger sedan nästa generation skog.*

*** Hyggesfritt skogsbruk innebär att avverkningen inte leder till hyggen. Det innefattar bland annat olika former av blädning och luckhuggning.*

Hur kan utsläpp från biobränslen skilja sig från utsläpp som kommer från fossila bränslen?

Atmosfären känner inte någon skillnad på koldioxid som kommer från biobränslen jämfört med utsläpp från fossila bränslen. Varför säger man då att det ena är bättre än det andra?

BIOBRÄNSLEN är förnybara bränslen, som exempelvis restprodukter från skogsindustrin, och de orsakar utsläpp av så kallade biogen koldioxid. Den biogena koldioxiden ingår i ett naturligt kretslopp av kol, där den koldioxid som släpps ut hela tiden binds i växande träd och annan levande biomassa.

Det är ett naturligt kretslopp som har pågått i tusentals år, utan att påverka koldioxidhalten i atmosfären. Även om inte människan förbränner biomassan så blir den ändå till koldioxid så småningom, när den bryts ned naturligt. På längre sikt kan man därmed säga att utsläpp från hållbart producerade biobränslen är koldioxidneutrala.

När man förbränner fossila bränslen släpps det

däremot ut koldioxid som har varit bunden i berggrunden i flera miljoner år. Det finns inte någon motsvarande inlagring av koldioxid, så det innebär att koldioxidhalten ökar i atmosfären och orsakar växthuseffekten.

– Det naturliga kretsloppet med biogen koldioxid kunde alltså pågå i tusentals år, utan påverkan på atmosfären. Men i samband med den industriella revolutionen, när människan började använda fossilt kol, startade den globala uppvärmningen, säger Hans Djurberg.

Även om biogen koldioxid alltså är klimatneutral på längre sikt och Sveriges skogsbruk är klimatpositivt, så finns det spännande framtidsmöjligheter som kan öka skogsbrukets klimatnytta ytterligare.

– Bland annat utvecklas teknik för att fånga in den biogena koldioxiden och skapa "gröna" kolväten, som kan användas som bränsle. Det är tekniskt möjligt, men kräver tillgång till stora mängder förnybar elektricitet från till exempel vindkraft, säger Hans.

Vad är viktigast – storleken på kolförrådet eller hur kolförrådet förändras?

MÅNGA SER FELAKTIGT skogen som en ”hink” för koldioxid, där vi kan lagra undan koldioxid som det finns alldeles för mycket av i atmosfären. Det menar Tomas Lundmark, professor i skogsskötsel vid SLU, Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå.

– Men det går ju inte att lagra hur mycket koldioxid som helst och under hur lång tid som helst i skogen. Vi behöver istället befria oss från fossilberoendet, som är den största orsaken till att det kommer in nya kolatomer i kretsloppet. Det gäller att stoppa den tillförseln först. Det gör vi inte genom att sluta bruka skogen, säger han.

En vanlig missuppfattning enligt Tomas, är tanken på att ett stort kolförråd gör stor klimatnytta. Men storleken har ingen betydelse, det är istället förändringarna av kolförrådet som skapar klimatnyttan.

– Väljer man att avstå från skörd av skogens tillväxt för att bygga kolförråd i skogen ska det ställas mot det ökade fossilberoende som blir följden om konsumtionen ska tillgodoses med mer fossila produkter, säger Tomas.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

Vad menas med kolskuld och uppstår det en kolskuld när man avverkar?

EN DEL DEBATTÖRER HÄVDAR att det uppstår en kolskuld när man avverkar ett skogsbestånd. De menar att skulden finns kvar tills nästa generation skog har växt upp på samma ställe och bundit lika mycket koldioxid som fanns i den avverkade skogen.

– Men man behöver se skogen som en helhet, och inte titta på varje bestånd för sig. Den minskade kolinlagringen som uppstår när man avverkar vissa bestånd, kompenseras med råge av den koldioxid som andra bestånd tar upp. Totalt sett har vi en ökad kolinlagring i Sverige så därmed uppstår det inte någon kolskuld, säger Hans Djurberg.

Hur kan jag påverka klimatet genom att sköta min skog?

HUR VÄL SKOGEN HANTERAS i dag har stor betydelse för framtidens klimat. Genom god skogsskötsel kan fotosyntesen öka ytterligare, vilket gynnar tillväxten och därmed inlagringen av kol i skogen. Det handlar också om att göra mer av det som redan görs, enligt Johan Bergh, som är professor i skogsskötsel vid Linné-

universitetet i Växjö och har fokus på skogens klimatnytta.

– Plantera rätt trädslag på rätt mark, avverka i rätt tid och föryngra skogen. Det är även viktigt att vi använder huvuddelen av det ständigt ökande kollagret. Dels för att vi istället kan lagra kol i mer beständiga och långlivade produkter i

exempelvis byggnader och på så vis förhindra utsläpp av koldioxid från fossil energi, dels för att upprätthålla högre nettotillväxt i skogen.

Samtidigt behöver vi, enligt Johan, minska risken för skogsbränder, viltskador, insektsangrepp och svampsjukdomar för att träden ska öka i tillväxt och hålla sig vitala.

I den intensiva debatten om skogen och klimatomställningen är det främst miljörelsen, forskare och skogsbolag som hörs. Däremot är det sällan som Sveriges cirka 320 000 privata skogsägare kommer till tals.

Din Skog har pratat med tre skogsägare om deras syn på debatten och vilka frågor som är viktigast för dem.

BJÖRN FERRY

Bor i Storuman, äger skog däromkring tillsammans med sin fru. Arbetar med skogen och som skidskytteexpert för SVT.

– **VI BÖRJADE INVESTERA** i skog 2009, som ett pensionssparande. Då var klimatfrågan också i ropet, i och med FN:s klimatomställning i Köpenhamn. Så debatten om skogen är inte ny, bara kraftigare än vad den varit på länge. Jag följer debatten noga och tycker tyvärr att den är onyanserad och bitvis ohederlig. Jag saknar

bland annat skogsägarnas perspektiv när det gäller lönsamhet och även konsumenternas perspektiv – det är ju konsumenterna runt om i världen som kräver råvara.

– **OM VI SKA SLUTA** använda fossila bränslen och samtidigt inte bruka skogen – hur blir det då? Ska vi hindra länder i till exempel Nordafrika från att bygga hållbara hus eller använda munskydd och andra hygienartiklar? Det är det ingen som pratar om. Och om vi kraftigt minskar avverkningarna här i Sverige kommer det troligen att avverkas

skog någon annanstans i stället, eftersom efterfrågan inte försvinner, och vad är vinsten för planeten med det? Det gäller att fatta rätt beslut byggda på beprövad vetenskap och inte göra något känslöstyrkt och politiskt ogenomtänkt.

– **VI MÅSTE LYCKAS** hitta rätt balans mellan att bruka och bevara, där vi skyddar rätt saker genom rätt prioriteringar, och samtidigt behöver vi prata ekonomi. Som skogsägare vill jag ha lönsamhet. Men jag vill också göra rätt för mig. Vårt skogsbruk är exempelvis både FSC- och PEFC-certifierat och vi har satt av mark till naturvård. Ändå blir vi skogsägare ifrågasatta och vissa som vårdat sin skog genom generationer känner nog en viss rädsla för att få den konfiskerad. Det är inte rätt.

– **DE SOM ARGUMENTERAR** för att återgå till blädningsbruk i stor skala borde själva köpa skog, och så kan de sköta den som de vill och visa hur fantastisk metoden är. Det är inte trovärdigt att vilja bestämma hur andra ska göra, men inte göra något själv.

– Vi lever i en föränderlig värld, som inte lär se likadan ut om tio år. Jag tror att vi kan komma långt genom att förfinas och förbättra det vi redan gör, men jag tror också att industrin kan få det lite tuffare framöver med mindre råvara. Då måste de öka förädlingsgraden ännu mer.

VI MÅSTE HITTA RÄTT
BALANS MELLAN ATT
BRUKA OCH BEVARA

EU SKA INTE STYRA ÖVER SVENSKT SKOGSBRUK!

EVA HELLSTRAND

Bor i Undersåker i västra Jämtland och äger skog och jordbruk tillsammans med sin man och son. Arbetar som heltidspolitiker på regional nivå för centerpartiet.

– **DET ÄR ETT STORT PROBLEM** att vi har så djupa klyftor i skogsdebatten idag. Jag ser samma utveckling nu som när debatten gällde kor och deras klimatpåverkan, då man misstänkligen gjorde en helt livsavgörande bransch och gav dem skulden för klimatförändringarna. Nu har dessa krafter vänt blickarna mot skogen och skogsägarna istället. Men om vi ska lyckas motverka klimatförändringarna och komma undan vårt fossilberoende så måste vi bruka skogen, vi kan inte bara ha skog som får stå och vissna ner och själv dö. Självklart ska vi skydda naturvärden, men det måste finnas rim och reson, vi kan inte skydda allt överallt.

– **JAG TYCKER ATT DET ÄR NAIVT** att tro att vi ska kunna lämna fossila bränslen och kärnkraften bakom oss och samtidigt bara låta skogen stå. Skog är en fantastisk tillgång som kan ersätta många fossila produkter, men då måste den brukas. Utan skogen överlever vi inte heller som nation, se bara på skogsnäringens andel av Sveriges exportindustri.

– EU ska inte styra över svenskt skogsbruk. Vi har helt andra skogar här än i övriga Europa. Tyvärr har Sverige allt för många okunniga EU-parlamentariker när det kommer till skogsfrågorna. Det händer mycket i EU nu och vi måste vara aktiva även där, anser jag.

– Skogsutredningen ger jag inte heller mycket för, och särskilt inte den del som lägger en död hand över den fjällnära skogen och liknar den vid ett svenskt Amazonas. Löjligt!

Det stämmer inte att den fjällnära skogen är obrukad mark – den har använts till mycket genom århundradena.

– **DET ÄR ETT STORSTADSPERSPEKTIV** på skogen där vi skogsägare ska förväntas bli nöjda med att vi får fortsätta åka skoter, fiska och jaga. Men det handlar ju inte om det! Skogen är en viktig inkomstkälla och många gör långsiktiga investeringar. Sedan har många känslomässiga band till sin skog, så det är inte en sak som kan ersättas med en summa pengar. Och turismen kan inte ersätta alla arbeten som skogen ger, det vet jag av erfarenhet efter att ha arbetat med Åre kommun, som ju är en stor turistort.

– **DET FINNS MÅNGA MISSUPPFATTNINGAR** om skogsbruket, vilket gör mig ledsen. Till exempel tror många ungdomar att hela Sverige är kalhugget, när det är precis tvärtom. Och ett genomsnittligt hygge är inte större än Kungsträdgården, men den bilden är det inte många som har. Inte heller syns variationen av skogsägare i debatten, utan fokus ligger främst på de stora bolagen.

– Jag hänger med i debatten, främst via internet och Facebook. Ibland gör jag egna inlägg eller delar andras intressanta inspel. Jag såg inte SVTs ”Slaget om skogen”, för jag hade nog blivit så arg att det inte hade varit bra för hjärtat. Trovärdigheten känns inte heller så hög när man vet vem som är producent för serien.

HÖJ ERSÄTTNINGEN FÖR ATT SKYDDA SKOG!

CALLE ROOS

Bor i Östersund och äger skog i Ocke, västra Jämtland, tillsammans med sina syskon och en moster. Arbetar på Läna Företagsförmedling med att sälja aktiebolag.

– **EUs SYN PÅ SKOGEN** verkar helknäpp. Det finns ju inte ens en samsyn på hur man ska beräkna skyddad skog. I många tabeller ser det ut som att vi har väldigt lite skog som är skyddad, men skulle Sverige mäta på samma sätt som exempelvis Tyskland så skulle vi ligga i topp vad gäller skyddad skog. Ska EU diskutera skog måste man ha samma bedömningskriterier!

– **DET ÄR FRÄMST** äganderätten som engagerar mig. Jag och min familj är hårt drabbade, då vi bland annat äger fjällnära skog. Som skogsägare har man inget att sätta emot myndigheterna och det gör mig trött. Vi gjorde exempelvis en avverkningsanmälan för någ-

ra år sedan och fick nej av Skogsstyrelsen på merparten av området eftersom de ansåg att det fanns höga naturvärden och att det skulle klassas som nyckelbiotop. Då vände jag mig till länsstyrelsen för att se om vårt område skulle kunna införlivas i ett angränsade naturreservat. Länsstyrelsen sa nej, eftersom de ansåg att det inte fanns tillräckligt höga naturvärden! Två myndigheter som alltså säger helt emot varandra.

– Vi fick till sist stämna staten för att få ersättning. Jag tycker det är dåligt att tjänstemännen på Skogsstyrelsen inte har någon rådgivande funktion längre, nu är de en kontrollmyndighet.

– **SOM SKOGSÄGARE** känner jag mig både påhoppad och ifrågasatt. Min morfar, mamma och moster har skött skogen med omsorg och skapat dess naturvärden och nu blir vi straffade för det och får inte bruka skogen. Ersättningen som erbjuds skogsägare för att sätta av skog borde vara två till tre gånger högre, då skulle kanske fler skogsägare fundera på att vara mer tillmötesgående.

Nya förslag om skogen

– många oklarheter kvarstår

Den 10 november lämnade regeringen skogspropositionen till riksdagen. Här finns bland annat förslag om nationalparker och nyheter om fjällnära skog.

FÖRSLAGEN i propositionen, som kallas "Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvärden i skogen med frivillighet som grund", ska stärka äganderätten och ge en ökad hållbar skoglig tillväxt.

UTGÅ FRÅN FRIVILLIGHET

Regeringen föreslår bland annat att markägare ska få fler valmöjligheter att välja skyddsformer och utgångspunkten är frivillighet när skog ska skyddas.

Regeringen klargör också att nyckelbiotopsinventeringen upphör. Dessutom slopas skogsutredningens förslag om ett 100 mil långt skyddat område i fjällnära skogar. Istället ska regeringen ta fram flera alternativ som kan användas för skydd i det fjällnära området. Det handlar exempelvis om lösningar där skogsägaren får ersättningsmark och på så sätt kan fortsätta bruka skog.

Ett annat förslag är att takten i arbetet med att bilda nya och utvidgade nationalparker bör öka, bland annat genom att delar av Sveaskogs ekoparker görs om till nationalparker.

FLERA OKLARHETER

SCA, liksom Skogsindustrierna, välkomnar flera av förslagen men anser att propositionen är otydlig i flera frågor. Bland annat anser SCA att det finns många oklarheter på vilka grunder produktiv skogsmark ska tas ur bruk och om ersättning då betalas till markägaren.

Det lackar mot jul igen. Din Skog har lyckats få en unik intervju med Julgranen – ett av de viktigaste inslagen under julfirandet. Varje år säljs det cirka tre miljoner julgranar i Sverige, och sedan är det såklart många skogsägare som hugger sin egen tjusiga gran.

TEXT: MISAN LINDQVIST • ILLUSTRATION: PER MATSSON

JULGRANEN TALAR UT:

"Jag är en premiumprodukt"

Hej, hur är läget?

– Tack bra! Det pirrar lite extra i barren den här tiden på året! Jag ser verkligen fram emot att få stå i centrum.

Berätta, hur kom egentligen julgranen till Sverige?

– Julgranen, så som många känner oss i dag, kom hit från Tyskland redan i mitten av 1700-talet. Men innan dess så fanns det faktiskt en tradition att ställa höga kvistade granar, med endast en granruska i toppen, på var sida om ytterdörren eller framför gården. Det var ett tecken på att julefriden hade börjat, och ett skydd mot farliga makter.

I slutet av 1800-talet blev vi julgranar allt vanligare och spred oss i bygderna. Ofta blev vi placerade på bordet, på en pall eller hängdes i taket. Så småningom var det någon som kom på det fiffiga med en julgransfot och då ställdes vi på golvet och fick sträcka oss upp mot taket. Det var en klar förbättring, tycker jag.

Det sägs att du inte kommer ensam, utan tar med dig några gäster?

– Ja, vi granar är ju väldigt populära i skogen och då får man räkna med att vi har många fans som flyttar med oss. Jag har väl en si så där 10 000 småkryp, av ett femtiotal olika arter, som gillar att hänga med mig. Jag tycker inte man ska se dem som ovälkomna gäster, utan att man får med dem som en bonus!

Hur ser du på det här med julgransstöld?

– Mja, jag tycker att man ska sätta värde på oss och betala för sig. Jag förespråkar inte julgransstöld, det är verkligen inte juste – och vem vill vara stöldgods? Men om en markägare själv kommer och hugger ner mig så ser jag det som en ära att bli utvald. Men säg inget, jag menar absolut inget, om plastgranar – vilken styggelse!

Okej. Men vilken typ av pynt gillar du?

– Det är en smaksak för varje gran. Vi passar i det mesta, från knallrosa och gnistrande vitt till allsköns färgsprakande krims-krams och traditionellt rött. Förr kläddes en del granar enbart med ätliga prydnader som äpplen och pepparkaksfigurer, och det är jag glad att vi har kommit förbi – man vill väl inte vara ett skafferier? Personligen är jag ganska förtjust i vackert pynt av trä och mycket glitter.

Hur vill du helst bli ompysslad?

– Ge mig mycket vatten, men hoppa socker eller andra tillsatser. Gör ett färskt snitt i min stam så mår jag bra. Slå inte min stam mot golvet, för då stängs ledningsbanorna för vattnet och jag börjar snart att torka. Låt mig inte heller stå för nära element och kaminer. Till sist, en liten vattensprejning på mina grenar piggar alltid upp.

Känns det inte trist när julen är över och du kastas ut?

– Nej, det är ju en stor ära att få bli julgran! Tänk alla barn som tindrar med ögonen när jag tänds och glittrar av allt pynt, och hur roligt folk har när de dansar runt mig. Visst, lite tyst och tomt blir det ju sedan, men jag gör ju nytta även efteråt. Antingen för-multnar jag av mig själv och blir på så vis ett med naturen igen, eller så bidrar jag med energi när jag eldas upp. Jag skulle nog kalla mig för en riktig premiumprodukt!

Fem snabba frågor

Toppstjärna eller spira: Lätt, man är ju en stjärna!

Elektriska ljus eller levande ljus: El, levande är fint men lite riskabelt.

Röda kulor eller rosa flamingos: Rött – jag tror på tradition.

Brett eller smalt glitter: Brett – ju mer desto bättre.

Dans runt granen eller inte: Dans – låt oss rocka loss tillsammans!

För första gången har en fjärrstyrd, 5G-uppkopplad virkeslastare testkörts. Försöksveckan ägde rum på SCAs virkesterminal i Torsboda, med goda resultat. Bakom projektet står SCA, Mittuniversitetet, Volvo CE, Telia, Biometria och Skogforsk.

Unikt försök med fjärrstyrd virkeslastare

FOTO TINA STAFREN

Målet med forskningsprojektet Remote Timber är att undersöka hur man kan använda ny teknik som 5G för att utveckla arbetet på virkesterminaler i framtiden. Med fjärrstyrda virkeslastare kan det bli möjligt för en förare att sköta flera terminaler samtidigt.

Resultaten under testveckan var lyckade. Tekniken fungerar som tänkt och det går att köra samt lasta och lossa timmer med fjärrstyrning.

– Det här är ett mycket bra projekt där vi får prova hur vi kan använda 5G-teknik för fjärrstyrning och möjligheten att arbeta uppkopplade på distans. Projektet ligger helt i linje med SCAs ambition att vara med och driva på utvecklingen mot mer autonoma fordon och bättre förarstöd. Det är också en viktig del i att göra skogsbruket ännu mer hållbart, säger Magnus Bergman, chef för stab teknik och digitalisering vid SCA Skog.

BÄTTRE ARBETSMILJÖ

Fjärrstyrda virkeslastare medför flera fördelar.

– Vi kan förbättra arbetsmiljön för förarna, då de kan sitta på ett kontor tillsammans med andra och slipper maskinvibrationer, buller och ensamarbete. Samtidigt kan vi öka tillgängligheten på terminalerna och effektivt nyttja våra maskiner.

Nu ska SCA tillsammans med de andra aktörerna utvärdera testkörningarna. Än så länge går det inte att säga när fjärrstyrda lastare kan vara en verklighet på SCAs virkesterminaler.

FOTO: MISA LINDQVIST

I en barack nära virkesplanen har Volvo byggt upp förarmiljön med en likadan stol som finns i lastaren och fem skärmar som visar elva kamerabilder. Härifrån har två erfarna SCA-förare fjärrstyrt lastaren.

– Det är jätteroligt att få vara med och testa fjärrstyrning. Fördelen är att sikten är bättre då kamerorna gör att jag ser mer än vad jag gör i maskinen, men jag saknar maskinkänslan och ljudet, säger Mats Haapala, en av de två förarna.

Scania och SCA först med eldriven timmerbil

SCA och Scania utvecklar tillsammans den första eldrivna timmerbilen. Elbilen har premiär under 2022 och är ytterligare ett steg mot ett fossilfritt samhälle.

Det går att köra längre sträckor med tunga, eldrivna transporter. Det bevisar nu Scania och SCA med ett nytt helt eldrivet fordon, som har en totalvikt på upp till 64 ton på allmän väg och 80 ton på privat väg.

Timmerbilen ska gå mellan SCAs terminal i Gimonäs och pappersbruket i Obbola. Det ger en påtaglig miljöeffekt, en enda eltimmerbil på sträckan innebär att SCA kan minska utsläppen med ca 55 000 kg koldioxid per år.

FOSSILFRI VÄRLD

För SCA är elektrifiering av transportflöden på väg en viktig del i arbetet med att minska klimatpåverkan. Varje år transporterar SCA cirka 8,5 miljoner kubikmeter virke från skog till industri. Virkestransporterna omfattar 265 timmerbilar i samarbete med 87 åkerier.

– Samarbetet med Scania är viktigt för att tillsammans hitta innovativa lösningar för hållbara transporter. Eldrivna virkestransporter kommer att vara ett betydelsefullt bidrag till SCAs hållbarhetsarbete, där vi är en del av lösningen för en fossilfri värld, säger

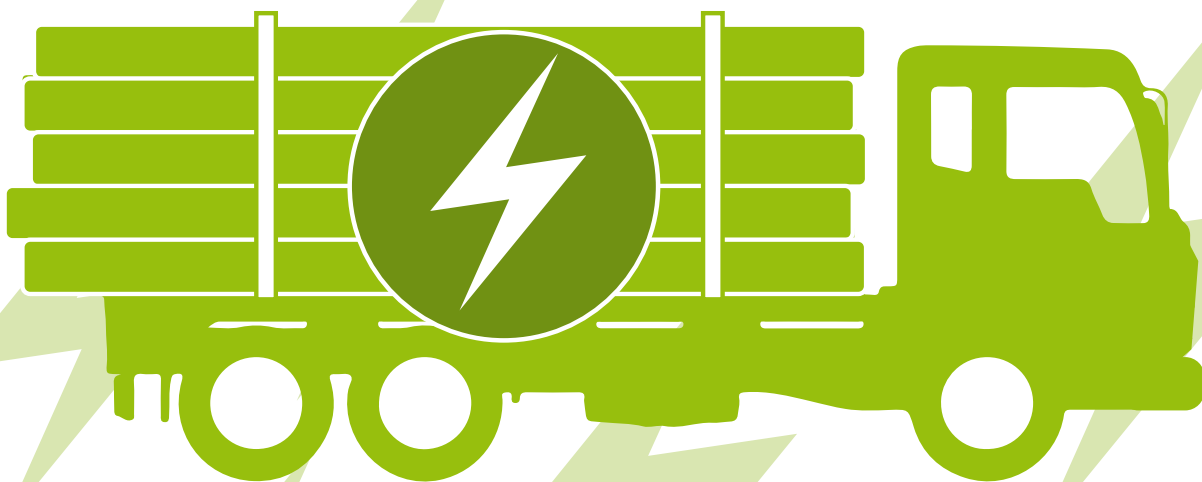
SCAs hållbarhetschef Hans Djurberg.

– En eldriven timmerbil är en symbol för något rätt häftigt. Frakt av just virke har det pratats om som något som kanske aldrig skulle gå att elektrifiera. Utvecklingen de senaste åren och det vi nu presenterar ihop med SCA visar hur fort utvecklingen sker både vad gäller fordon och batterier, säger Fredrik Allard, chef för E-mobility på Scania, och tillägger:

– Nyckeln för att nå nollutsläpp inom transporter är elektrifiering. Partnerskap som det här med SCA, där man är tidigt ute och visar vad som är möjligt, är en tydlig signal i tempoväxlingen som behövs för att bli fossilfria i tid och klara målet i Parisavtalet.

BYGGA UT INFRASTRUKTUREN

– När vi nu visar att riktigt tunga transporter också kan elektrifieras skärps kraven på utbyggnaden av laddinfrastruktur för tunga fordon. Vi har möjlighet att ytterligare öka vårt bidrag i klimatarbetet, men då måste arbetet med utbyggnaden komma igång på allvar. Ett ansvar som ytterst faller på riksdag och regering, säger Jörgen Bendz, ansvarig för råvaruförsörjning vid SCA.

FRITT FRAM I SKOGEN MED SNÖSKOR

Över myrar, uppför berg och till de mest oländiga områdena av din fastighet
– med snöskor tar du dig fram nästan var som helst.

– Det är härligt att gå med snöskor. Enkelt, nästan ljudlöst och väldigt roligt!
Det passar både för att inspektera sin skog och för mysiga utflykter,
tipsar Carola Nordström.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: MICHAEL ENGMAN

Att vandra med snöskor har länge varit populärt i länder som Schweiz, Österrike och Frankrike. Sedan några år ökar intresset rejält även i Sverige.

– De flesta som provar tycker att det är superkul och vill göra det igen. Det är en frihetskänsla att ta sig

fram överallt och det är så tyst och rogivande, säger Carola som är ordförande för Friluftsförbundet i Sundsvall och brukar arrangera en hel del snöskovandringar.

Turerna brukar ofta bjuda på fina naturupplevelser.

– I och med att man kommer ut i den orörda snön blir det en annan typ av naturupplevelse än när man till exempel åker skidor i ett uppdraget spår. När det har kommit nysnö är det som att vandra i ett sago-landskap.

LOCKAR ALLA ÅLDRAR

En av de största fördelarna med snöskor är att det är så enkelt.

– Om du kan gå, så kan du använda snöskor. Det passar alla, från tre år och uppåt. Barn brukar tycka att det är väldigt roligt, konstaterar Carola.

Fler och fler äldre upptäcker också tjusningen med att ta sig fram med snöskor.

– När man börjar komma upp i åren är det vanligt att man tycker att det blir för riskabelt med skidåkning och därför lägger skidorna på hyllan. Men nu har många kommit på att de kan börja med snöskor i stället och tycker att det är fantastiskt.

KRÄVS INGEN TRÄNING

Man behöver inte lära sig någon särskild teknik utan man går helt vanligt med snöskorna, förutom att avståndet mellan fötterna är lite större för att inte snöskorna ska slå i varandra.

– Det man kan tänka på är att inte gå baklänges, för då är det lätt att ramla. Vill man vända sig om får man trampa sig runt i stället, säger Carola.

En del använder stavar när de går, antingen för att få bättre balans eller för att det ska bli lättare att ta sig upp om man ramlar.

– Men det är en smaksak. Ibland är det ju en fördel

att ha händerna fria, till exempel om man ska använda kikare eller jaga, säger Carola.

ÖVER MYRAR PÅ SOMMAREN

För skogsägare kan snöskor vara ett smidigt alternativ när man vill ta sig till områden som är svåra att nå under barmarkssäsongen. Turskidor är så klart ett snabbare färdssätt, men är det tätt mellan träden eller mycket sly så är det mycket smidigare med snöskor.

– Man kan även använda skorna på sommaren för att till exempel ta sig över myrar. Det är inte bara praktiskt för skogsägare, utan även för alla oss som gillar att plocka hjortron, tipsar Carola.

Snöskor blir också mer och mer populära bland skoteråkare.

– De tar inte stor plats i packningen och brukar vara en räddare i nöden om man kör fast i lössnö. Det är mycket lättare att dra loss skotern om man tar på sig snöskorna så att man inte sjunker ner så mycket.

Många snöskomodeller har "tänder" fram, som är till hjälp om man ska klättra uppåt. Ofta finns också en liten klack baktill, som man kan fälla ut för att underlätta när man går i uppförsbackar. De flesta modeller är också försedda med broddar.

LÄMNAR LUSTIGA SPÅR

Snöskor fungerar på alla typer av snö, även när det har kommit en massa fluffig nysnö.

– Visst sjunker man ner lite om det är väldigt mjukt, men man tar sig ändå fram på ett enkelt sätt. Och om man springer nerför i nysnö får man nästan samma känsla som när man åker offpist med slalomskidor.

Bakom sig lämnar man ganska underliga spår, som kan sätta myror i huvudet på dem som kommer efter.

– Ja, spåren kan se riktigt lustiga ut. Det är många som undrar vad som har farit fram genom skogen, säger Carola och skrattar.

– Det är en fantastisk frihetskänsla att ta sig fram med snöskor – samtidigt som de är mycket praktiska, säger Carola Nordström.

Inför turen

- Sätt på dig ett par rejäla vinterkängor.
- Klä dig i lager på lager med ett bra underställ närmast kroppen, sedan ett värmande lager mittemellan och en skaljacka överst. Klä dig inte för varmt när du går, men stoppa ned en extra tröja i ryggsäcken som du kan sätta på dig när du stannar och fikar.
- Det är bra att antingen ha ett bra snöläs på byxorna eller använda damasker, så att du inte får in snö.
- Packa med gott fika!

”Om du kan gå, så kan du använda snöskor.”

Inför köpet

- Kolla om du kan hyra eller låna ett par snöskor så att du kan testa innan du köper egna.
- Köp en allroundmodell som går att använda i de flesta sammanhang. De bör ha broddar så att du får bra grepp på hårt underlag.
- Om du ska jaga är det bra att köpa en lite större modell, med stålram. Vid jakt har man ofta med sig tyngre packning och då sjunker man ner mer.
- En bra allroundmodell kostar omkring 1 500 kronor.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

Gödsling ger tydlig effekt – det syns att årsringarna blir bredare efteråt.

FOTO: PER-ANDERS SJÖQUIST

Sätt fart på din skog med gödsling

Att gödsla är en av de mest lönsamma åtgärder du kan göra i din skog. Med gödsling ökar trädets tillväxt och därmed värdet på skogen.

Nästan all skogsmark i Sverige har brist på kväve, som behövs för att skogen ska växa bra. När man tillför kväve, som är den verksamma substansen i gödslet, blir trädets barr fler, längre och kraftigare.

STÖRRE FOTOSYNTES

Man säger att barrmassan ökar och ju större barrmassan blir, desto större blir också trädets tillväxt eftersom de får en större fotosyntesapparat. Träden kan alltså utnyttja solljuset bättre och växer därmed

bättre. Och när träden blir kraftigare blir det både mer virke och en större andel sågtimmer.

Du kan gödsla som mest tre gånger under en skogs livstid. Den första gödslingen gör du när skogen är runt 40 år gammal. Det är bäst att avvakta två till tre år efter gallring, så att trädets rotsystem har hunnit utvecklas och träden har blivit mer stabila. Efter en andra gallring kan du gödsla en gång till och slutligen kan du göra en tredje och sista gödsling tio år före förnygringsavverkning.

ÖKA VIRKESFÖRRÅDET

Du kan också välja att bara gödsla en gång och då är det bäst att göra det tio år innan det är dags att förnygringsavverka. På så sätt bygger du bäst upp virkesförrådet inför förnygringsavverkningen.

SCA gödslar med hjälp av helikopter och gödslingen görs mellan maj och

augusti, eftersom det är den period då träden tar upp mycket näring. Gödslingseffekten är som störst de första åren och börjar klinga av efter fem år. Det tar cirka tio år för träden att utnyttja gödslingseffekten fullt ut, så du bör inte gallra eller förnygringsavverka innan dess.

ÄR DET LÄGE ATT GÖDSLADIN SKOG 2022?

Sommaren 2022 ska SCA gödsla skog främst i Västerbotten, delar av Ångermanland och troligen i delar av Norrbotten. Är du intresserad av att din skog ska gödslas, kontakta din virkesköpare snarast.

Även om du har din skog i andra delar av Norrland så kan det kanske gå att ordna med gödsling – tveka inte att fråga oss!

FOTO: MICHAEL ENGMAN

"Ett klimatsmart val med stor effekt"

Charlotta Gottner, virkesköpare i Lycksele

– **DET ÄR ALLT FLER SKOGSÄGARE** som är nyfikna på gödsling och vill veta mer. Jag har redan fått frågor inför nästa år. Att gödsla gör verkligen skillnad. Träd som gödslas blir mycket större än de som inte gödslas. Här är skogsbruksplanen ett väldigt bra stöd, för där står det nämligen hur många fler kubikmeter virke en gödsling skulle kunna ge på en tioårsperiod.

– Genom att gödsla gör man också en insats för klimatet – för när träden växer bättre och blir större betyder det att de tar upp mer koldioxid från atmosfären. En del skogsägare kan vara lite fundersamma på gödslingens effekt på naturen, men det finns mycket forskning som visar att gödslingens miljöpåverkan är minimal. Den ger bara små förändringar i markvegetationen och efter fem till tio år går det oftast inte att registrera några skillnader mellan gödslade och ogödslade skogar.

– Gödslingen ökar tillgången på bete för djur som älg och rådjur. Runt vattendrag och sjöar lämnas alltid skyddszoner där man inte gödslar, så fiskar och annan vattenfauna påverkas inte.

"Ekonomiskt sett är gödsling det bästa du kan göra för din skog"

Thomas Jonsnäs, virkesköpare i Hudiksvall

– **JAG HAR MÅNGA** återkommande kunder där gödsling är ett självklart inslag i skötseln av skogen. Gödsling är ekonomiskt sett den bästa investeringen du kan göra i din skog. Det är det absolut billigaste sättet att köpa sig fler kubikmeter. Om man jämför priset för gödsling med priset för att köpa mer skog för att

få samma ökning i antal kubik, så inser man verkligen vilken bra affär det är.

– Du får en otroligt snabb tillväxt och ökar lönsamheten i din skog. Det vanligaste är att man gödslar en gång före slutavverkning, men många av dem som har en mer långsiktig planering väljer ofta två gödslingar.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

THOMAS TIPSAR OM GÖDSLING

- Tänk ekonomiskt. Med gödsling får du snabb avkastning på kort tid, med en ökad virkesvolym och en högre andel värdefullt sågtimmer.
- Tänk på värdet av att kunna gå i sin skog och veta att man har gjort allt man kan för att boosta skogen och få ut ett högre netto, på ett hållbart sätt.
- Rådgör med din virkesköpare och välj noga de bestånd som ska gödslas. Efter första gallring, vänta några år med att gödsla så att skogen hinner stabilisera sig.

Sofia Johansson,
affärsstrateg vid SCA Skog

God efterfrågan på timmer men osäker framtid

Hur är läget på marknaderna för sågade trävaror och sågtimmer?

– Vi har haft en period med mycket hög efterfrågan, eftersom intresset för att bygga och renovera hemma ökade kraftigt under coronapandemin. Nu ser vi att efterfrågan viker, men det är för tidigt att säga om det rör sig om en kortvarig förändring eller en mer långsiktig trend.

Men trots vändningen så är det fortsatt en stor efterfrågan på sågtimmer, eftersom minskningen har skett från mycket höga nivåer.

Hur är marknaden för massaved?

– Det är fortfarande en mycket god tillgång på massaved med höga lager som följd. Den goda tillgången på massaved bidrar till att vi kan ligga på historiskt låga nivåer när det gäller import. Det passar oss bra då vi helst vill försörja våra industrier med det fina virket som finns i våra norrländska skogar!

Hur ser prognoserna ut inför virkesmarknaden 2022?

– Läget för massaved ser ut att bestå, med fortsatt höga lager. Marknadsläget för sågtimmer är osäkert, då sågverken börjat se sjunkande priser. Men som alltid är det svårt att sia om framtiden och läget kan förändras snabbt. Det visade inte minst pandemin.

Hur har höstvädret påverkat avverkningarna?

– Det har varit en tuff höst för hela branschen, eftersom det blöta och milda vädret har gjort det svårt att avverka och transportera virke från många trakter. Det har lett till en mycket stor efterfrågan på avverkningstrakter som har god bärighet och som dessutom ligger nära en väg som har hög bärighet.

Har du några tips till skogsägare?

– Om du ska bygga en ny väg, satsa på att bygga rejält så att den går att använda även under våren och under regniga höstar. Detsamma gäller om du ska rusta upp en befintlig väg – gör det rejält. Att komma åt att avverka skogsbestånd när som helst under året kommer alltid att vara värdefullt för skogsindustrin. Du kan ofta få ett högre värde för ditt virke om det går att avverka när det inte är tjäle.

FOTO: MICHAEL ENGMAN

Åkaren Tommy Hultman och Anton Ahlinder
vid SCA är nöjda med testet av fjärrutlösta spännband.

SÄKRARE VIRKESLASTNING MED FJÄRRUTLÖSTA SPÄNNBAND

Fjärrutlösta spännband på timmerbilen ger en säkrare arbetsmiljö för chaufförerna. Det visar det test som SCA, Hultmans transport och företaget Exte har gjort. Dessutom ger det mindre slitage på kroppen och en tidsbesparing.

FÖR ATT SÄKRA LASTEN på timmerbilar är det vanligast att använda kedjor. När virket ska lossas måste chauffören gå ut ur bilen och manuellt dra av kedjorna från timmertraven och då är det inte ovanligt att kedjan drar med sig en stock eller någonting annat som ligger löst.

SCA ville hitta ett sätt att öka säkerheten för chaufförerna. Tillsammans med åkaren Tommy Hultman och tillverkaren Exte valde man att prova så kallade TU-spännare, som är impregnerade textilspännband med fjärrutlösning.

– Tack vare fjärrutlösaren kan jag tryggt sitta kvar i hytten medan banden lossas och automatiskt rullas in. Det gör att jag får en mycket säkrare arbetsmiljö, slipper stå ute i dåligt väder och sparar både rygg och axlar. Dessutom går det snabbare att lossa med fjärrutlösare, säger Tommy Hultman.

Den kritik som finns kring att spännbanden kan frysa fast, tycker han inte är befogad.

– Visst har det frusit någon gång, men det har aldrig varit något problem. Rullautomatiken kan ju dra 800 kilo så band som fastnar brukar lossna till sist. Jag vill verkligen rekommendera andra att våga prova spännband med fjärrutlösare. Jag vill inte gå tillbaka till kedjor igen, säger Tommy.

Anton Ahlinder, verksamhetsutvecklare inom fordonsteknik vid SCA Skog ser positivt på testet.

– Det är roligt att se att testet har fallit väl ut för Tommy och att han gillar lösningen. Jag hoppas att vi kan uppmuntra fler åkare att titta på sådana här alternativ nästa gång de beställer ett nytt ekipage.

SCAs ANSVARSARTER UNDER LUPPEN

SCA har utsett 203 ansvarsarter som vi tar ett särskilt ansvar för eftersom de förekommer på vår mark och kan påverkas negativt av skogsbruk. Arterna omfattar bland annat mossor, lavar, svampar, kärlväxter, fåglar och insekter.

Vårt mål är att bevara dessa arters livsmiljöer så att de kan leva vidare i våra skogar. I vår serie "Under luppen" tittar vi lite närmare på några av ansvarsarterna och deras livsmiljöer.

SLAGUGGLAN

SLAGUGGLAN (*Strix uralensis*) tillhör de större ugglorna och har ett vingspann på 100-125 cm. Den är klassad som nära hotad och förekommer framför allt i barrskog med öppningar i form av myrmark, vattendrag eller hyggen.

En klassisk slaguggleskog är en gammelskog med höga tallar och torra ihåliga högstubbar, så kallade skorstensstubbar, som de kan häcka i. Det tar många hundra år för en tall att växa upp, bli gammal, svampangripen, dö, brytas av och utvecklas till en skorstensstubbe. Skorstensstubbar är därför mycket sällsynta, vilket gör att slagugglan har svårt att hitta naturliga boplatser.

Ett sätt att hjälpa ugglorna, förutom att undanta gamla och relativt opåverkade tallskogsmiljöer, är att sätta upp holkar åt dem i lämpliga områden. SCA har till exempel satt upp tio holkar i västra Medelpad, i ett samarbete med Birdlife Medelpad. Om försöket faller väl ut kommer fler holkar att sättas upp.

Andra sätt att gynna slagugglan är att undvika skogliga åtgärder i närheten av deras bon under häckningsperioden och att se till att det alltid finns uppvuxna träd kring bona, så att ugglorna kan använda dem som sittplatser. Och de skorstensstubbar som finns ska man naturligtvis inte skada.

FOTO: GÖRAN EKSTRÖM

DOFTTICKA

DEN SÄLLSYNTA men ganska välkända dofttickan (*Haploporus odoratus*) är en utpräglad Norrlandsart och lever uteslutande på gamla sälgar. Tickan är en av fem fridlysta svampar och är klassad som sårbar i den svenska rödlistan. Den föredrar barrnaturskogar som är rika på lövträd. Av någon anledning verkar Jämtland vara det landskap där den trivs allra bäst, då det finns klart flest observationer där.

De största hoten mot dofttickan är avverkning av tickans värdträd och svårighet för sälgar att föryngra sig på grund av älgarnas betning. För att värna dofttickan, och andra arter som gillar exempelvis sälgbarkens speciella kemi eller sälgblommornas nektar, sparar SCA sedan länge sälgar vid avverkning, gallring och ungskogsrojning.

Det har gjorts många fynd av dofttickan på SCAs marker genom åren. Hela 24 procent av alla registrerade fynd i Norrland finns i SCAs skogar, vilket gör att SCA tar ett särskilt stort ansvar för att den ska fortsätta att trivas.

Dofttickan har en angenäm anisdoft som kan kännas på långt håll i skogen. Förr i tiden användes dofttickan på många olika sätt. Efter sin Lapplandsresa 1732 skrev Carl von Linné att den "fördom bruktes av ungkarlar till att framkalla kärlek hos pigorna och förvärva deras ynnest".

Det var också vanligt att man lade dofttickan i kistor och skåp där man förvarade kläder. Den användes också till att ge smak och doft till ostar, mesost och risgrynspannkaka. Även snus kunde kryddas med tickan.

FOTO: PER SIMONSSON

Röjning och plantering

lockade Andreas att köpa skog

– Att man köper skog för att skaffa sig mer jobb kan låta lite konstigt, men så var det faktiskt för mig. Det som lockade mest var att jag skulle få röja och fixa på mina fastigheter.

Det säger Andreas Karlsson som köpt skog i Hakkas och Lansjärv, och nu ägnar mycket tid åt att sköta om den.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON
FOTO: MIKAEL MARTINSSON

Andreas bor i Kiruna tillsammans med sin sambo och två söner. Till vardags jobbar han som kapitalförvaltare på Handelsbanken och fritiden ägnar han alltså gärna åt att förvalta sin skog. För sju år sedan köpte han en fastighet i Lansjärv och några år därefter en i Hakkas. Det är

trakter som känns hemtama, eftersom Andreas kommer från Hakkas medan hans pappa växte upp i Lansjärv.

– Skogen är viktig för mig, men jag har den mer för rekreation än för att tjäna pengar. Jag har alltid tyckt om att vara ute i naturen och gillar dessutom fysisk aktivitet, så det är perfekt att jobba i skogen. Att man dessutom har något konkret att göra och ett mål att sträva efter är en extra bonus.

SMÅTT ÄR GOTT

Skogen på Andreas fastigheter har stor åldersspridning och avdelningarna är ganska små.

– Rent ekonomiskt och rationellt är det ju inte optimalt med små avdelningar, men för mig passar det bra eftersom det händer så mycket. Det är någon röjning här och någon hyggesrensning där, så jag

har alltid något att göra varje år, säger Andreas.

Dessutom är det mer hanterbart att göra jobbet själv när det inte handlar om så stora arealer.

– Det skulle bli övermäktigt om det var för stora områden som behövde röjas eller planteras. Då skulle jag behöva leja bort jobbet.

Andreas planerar att köpa ytterligare någon skogsfastighet, om det skulle dyka upp något lämpligt objekt i närheten av de fastigheter han redan har.

– Med fler hektar räknar jag med ett något jämnare kassaflöde från skogen, säger han.

SKOGSVINGE GUIDAR

Det finns en skogsbruksplan för vardera fastighet och planerna ger Andreas en god överblick över skogen och vilka åtgärder

3

TIPS FRÅN ANDREAS:

- Skaffa en skogsbruksplan för att få koll på vilka åtgärder som behöver göras.
- Lej bort röjning och plantering om det känns övermäktigt att hinna med. Det är bättre att någon annan gör jobbet än att det blir ogjort.
- Se till att du har en rådgivare som du känner förtroende för och som ger långsiktiga råd och inte bara råd för stunden.

– I mitt jobb som kapitalförvaltare träffar jag många som drömmer om att köpa skog för att få påta på med röjning och annat. Och det är något som jag verkligen kan rekommendera, säger Andreas Karlsson som gärna arbetar på sina egna fastigheter i Hakkas och Lansjärv.

"Skogsvinge använder jag frekvent"

... mer om Andreas

Bor i: Kiruna.

Gör: Kapitalförvaltare och skogsägare.

Familj: Sambo och två söner.

Intressen: Friluftsliv, jakt och att träna barnen i alpinåkning.

Favoritträd: Julgran – varje år är det lika spännande med paketen under granen.

som bör utföras.

– Planerna är centrala för mig eftersom det finns tydliga mål och prioriteringar. Det är en trygghet att en kunnig person har sett över vad som behöver göras på mina fastigheter för att skogen ska växa så bra som möjligt. Som lekman har jag inte tillräckligt med kunskaper för att göra de bedömningarna.

Kurt Henriksson, SCAs virkesköpare i Gällivare, hjälper löpande till med råd kring skogsskötseln.

– Det går inte att läsa sig till allting, utan man måste ha någon att ställa frågor till, säger Andreas. För mig är det viktigt att ha en långsiktig relation med min rådgivare och att känna tillit till de råd jag får. Att ha Kurt som bollplank är guld värt.

SCAs digitala tjänst Skogsvinge är också till stor hjälp.

– Ja, Skogsvinge använder jag frekvent, både hemma och när jag är ute i skogen. Skogsbruksplanerna finns inlagda där och det är praktiskt med GPS, så att jag både kan se var jag är på fastigheten och få fram uppgifter om olika avdelningar.

KLIMAT OCH MÅNGFALD

För Andreas är det självklart att ta med hållbarhetsaspekterna i skogsbruket, både när det gäller skogens roll i klimatfrågan och andra värden som finns i skogen, som till exempel den biologiska mångfalden.

– Växter och djur ska trivas och ha förutsättningar att leva i min skog. Jag vill ta en god naturhänsyn, men jag har inte några planer på att övergå till alternativa brukningsformer som blädning eller så. Här uppe i norr, där det är så pass låg produktivitet, tror jag att det

skulle bli svårt att få till någon vidare lönsamhet.

PROJEKT FÖR FLERA ÅR

Genom sina fastigheter är Andreas delägare i Gällivare Allmänningsskog, där ungefär 1 500 jordbruksfastigheter ingår. Det innebär att han får premier och bidrag för att sköta om sin skog. Han får till exempel ersättning om han planterar, röjer eller rensar rågångar.

– Det är ett upplägg som uppmuntrar skogsägare att bli mer aktiva, så det tycker jag är toppen, konstaterar Andreas.

Själv känner han sig tillfreds med att han har planerat in en lagom mängd med arbetsuppgifter på sina fastigheter för flera år framöver.

– Jag har projekt inplanerade för de närmaste fyra, fem somrarna, och det ser jag fram emot!

Färre och äldre skogsägare

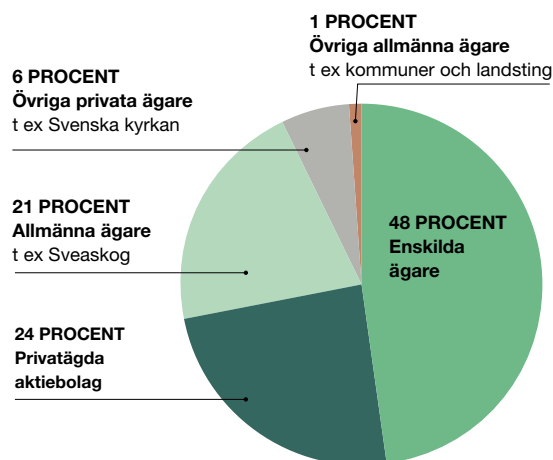
Sveriges skogsägare har blivit både färre och äldre mellan 1999 och 2020. Det visar ny statistik från Skogsstyrelsen.

1999 VAR DET 354 288 FYSISKA PERSONER som ägde skogsmark i Sverige. Den siffran minskade till 313 084 år 2020. Under samma period har skogsägarnas medelålder ökat från 55 till 61 år.

60 procent av Sveriges skogsägare var män och 38 procent kvinnor år 2020. För 2 procent saknas uppgift om kön. Här har det bara skett små förändringar under den undersökta perioden.

Antal brukningsenheter som ägs av fysiska personer har minskat från drygt 236 000 till knappt 222 000. Andelen utboägda brukningsenheter ökade från 22 procent till 26 procent. Med utboägd menas att fastighetsägaren inte är bosatt i den kommun där fastigheten finns.

PRODUKTIV SKOGSMARK
PER ÄGARKLASS

Många anmälde Slaget om skogen

SVTs PROGRAMSERIE "Slaget om skogen", som sändes tidigare i höstas, har anmälts 40 gånger till Granskningsnämnden. Nämnden ska nu bedöma om serien har brutit i opartiskhet. De flesta anmälningarna är gjorda av privatpersoner, men även Sveaskog och en del anställda på skogsbolag och LRF har anmält serien uppger ATL.

Både Skogsstyrelsen och SLU kritiserade programmet offentligt, men har inte anmält det. Skogforsk har publicerat forskningsresultat på sin hemsida för att komplettera SVTs serie. Även LRF har sammanställt ett omfattande dokument på sin hemsida där de går igenom faktafel och missvisande innehåll i programmet.

Hög aktivitet i skogen

ÅTGÄRDERNA I SKOGEN låg på en fortsatt hög nivå under 2020.

Under året utfördes markberedning, gödsling, plantering, sådd och röjning på nästan 963 000 hektar i Sverige. Den största delen stod röjning för, med 497 000 hektar. Röjningen har ökat under 2000-talet och är nu dubbelt så hög som i slutet av 1990-talet.

Skogsodling, det vill säga plantering och sådd, utfördes på lite mer än 218 000 hektar under 2020. Omkring 206 000 hektar markbereddes och drygt 42 000 hektar skogsmark gödslades.

Källa: Skogsstyrelsen

FOTO: MICHAEL ENGMAN

SKATTEEXPERTENS RÅD

Tänk på detta inför årsskiftet!

Nu är det bara några veckor kvar innan nyårsklockorna ringer och 2021 tar slut.

– Som skogsägare är det bra att se över ekonomin innan årsskiftet. Se efter om du kan matcha intäkter från skogen med kostnader och därmed få ut pengar till låg eller ingen skatt, tipsar Linda Sundgren, skatteexpert på SkogensHus.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • ILLUSTRATION: PER MATSSON

Vad tycker du att jag bör göra innan årsskiftet?

– Börja med att göra en grov kalkyl över de kostnader och intäkter du har haft under året. Blir det ett överskott eller ett underskott?

Vad gör jag om jag får ett underskott?

– Om du har ett skogskonto är ett alternativ att ta ut pengar därifrån. Du kan också ta ut inkomster från en betalplan i förtid. På så sätt kan du kvitta årets underskott mot ett tidigare överskott och få ut pengar till låg beskattning. Kanske behöver du inte betala någon skatt alls.

Du kan också spara underskott till kommande år, så länge du bedriver näringsverksamhet. Det är därför viktigt att spara alla kvitton och andra underlag.

Vad är bra att tänka på om jag får ett överskott?

– Om resultatet ser ut att landa på plus och du har tänkt investera i driften av fastigheten är det hög tid att göra inköpen innan årsskiftet. Fundera också på om du har behov av att köpa saker till gården inför vintern. Det är mycket som kan behövas, till exempel snökedjor, snöskyfflar, salt, grus, ishackor, snöslunga, plogpinar, vinterdäck, varma skyddskläder och strålkastare.

Du kan även tidigarelägga planerade inköp av förbrukningsinventarier och göra dem innan årsskiftet. För år 2021 är gränsen för att få göra direktavdrag 23 800 kronor exklusive moms.

Om du inte hinner med att göra inköpen före årsskiftet kan du alltid sätta in pengarna på skogskonto för att skjuta på skatten till det år när du gör dina investeringar. Insättningen till skogskonto gör du dock inte inför årsskiftet, utan när det är dags att deklarera.

Finns det några specialregler med anledning av coronapandemin?

– Ja, för att stimulera investeringar har regeringen infört en skattereduktion för investeringar i inventarier. Skattereduktionen omfattar 3,9 procent av anskaffningsvärdet och gäller så kallade avskrivningsinventarier – alltså inventarier som kostar mer än ett halvt prisbasbelopp, vilket är mer än 23 800 kronor exklusive moms.

Om du till exempel köper en inventarie för 100 000 kronor exklusive moms får du en skattereduktion på 3 900 kronor. Vid större investeringar kan det alltså bli en hel del pengar, men tänk på att det dröjer innan du får tillbaka pengarna eftersom summan räknas av i deklarationen för inkomståret 2022 eller 2023.

Skattereduktionen gäller bara för inventarieinköp som görs under 2021, så här gäller det att vara snabb.

FEM TIPS FRÅN LINDA

- Se över om du har avskrivningar på maskiner som ska göras. Då kan du ta ut från skogskonto eller betalningsplan för att kvitta mot avskrivningarna och få en bättre skattesituation.
- Behöver du reparera eller serva maskiner? Boka det innan årsskiftet om du vill att avdraget för den kostnaden ska göras för 2021.
- Tänk på att inte fyllnadsinbetala moms eller skatt före årsskiftet. Det är bra att ha ett högt saldo på sitt företagskonto eftersom det räknas in i underlaget för räntefördelning. Räntefördelning är ett sätt att ta ut pengar till 30 procents skatt.
- Om du är mitt i ett fastighetsköp, se till att tillträdet sker innan årsskiftet så att du får tillgodoräkna dig skogsavdraget redan i år.
- Om du har ett skogskonto kan du sammanställa de resor du har gjort för företaget med din egen bil under året. Då kan du redan innan årsskiftet göra ett skattefritt uttag från skogskontot på 18,50 kronor per mil.

EN TRYGG AFFÄR

– det händer efter din avverkning

Vad händer egentligen med ditt virke efter att det har avverkats? Här är en guide, från det att virket ligger på avlägget tills att det har mätts in och du har fått dina pengar. Vi på SCA gör allt för att din affär ska kännas enkel och trygg. Fasta priser och slopade vrakavdrag är några saker som underlättar och gör vårt erbjudande unikt.

ILLUSTRATION: PER MATSSON

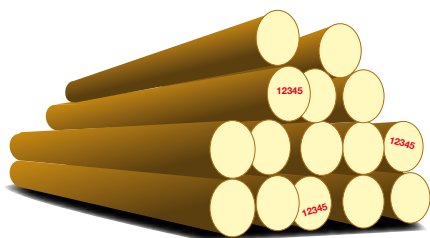
1 AVVERKNING

Allt eftersom virket avverkas i din skog transporterar skotarföraren det till ett avlägg intill skogsbilvägen. Där läggs olika virkessortiment i olika välter.

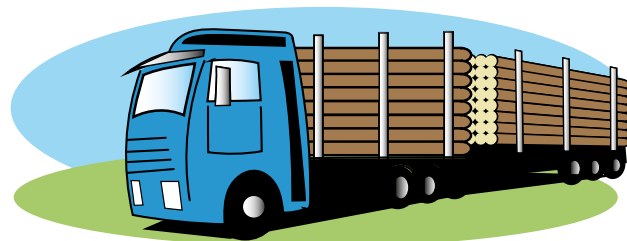
2 MÄRKNING

På avlägget stämplas ett nummer i röd färg på några stockändar i varje vält, så att virket blir lätt att identifiera vid transport och inmätning. Numret hittar du även i ditt kontrakt. Det är ofta skotarföraren som sköter märkningen.

3 TRANSPORT

En timmerbil hämtar virket och kör det antingen till en industri eller till en virkes-terminal. Innan lastning kontrollerar åkaren att stämpelnumret är korrekt.

FASTA PRISER PÅ SÅGTIMMER GÖR DET ENKELT

När du anlitat SCA för ett avverkningsuppdrag får du ett fast pris för ditt sågtimmer av gran respektive tall. Priset är detsamma, oavsett hur din skog ser ut.

Inom skogsbranschen är det vanligt att använda den så kallade matrisprislisan, där man får olika mycket betalt för olika diametrar, längder och kvaliteter. Med matrisprislisan är det omöjligt att själv räkna ut ersättningen i förväg, och vissa timmersortiment kan till och med ha lägre ersättning än massaved. För att förenkla har SCA slutat att använda den och övergått till ett system som är lättare att överblicka. Nu är det enbart volymen som avgör priset.

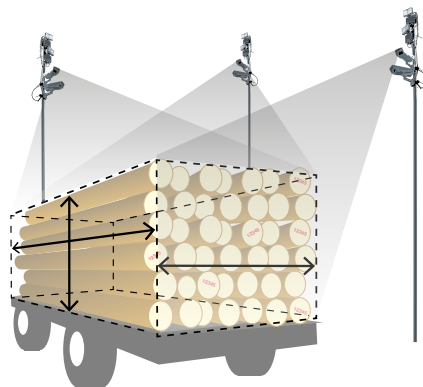
Redan när du skriver kontrakt så vet du den preliminära volymen och vilket pris din ersättning baseras på.

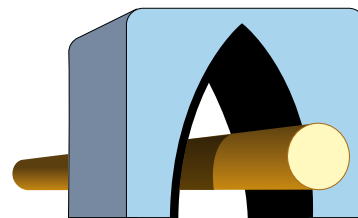
4 MÄTNING

När virket kommer till en industri eller virkesterminal mäts det in av Biometria, som genomför opartisk mätning av virke. Det stämplade numret talar om att det är just ditt virke som mäts in.

Massaveden mäts med hjälp av travmätning. Sågtimret mäts antingen med hjälp av travmätning eller med stockmätning, beroende på vad som finns avtalat i ditt kontrakt.

Vid travmätning mäts hela virkespartiet direkt på timmerbilen. Större delen av travmätningen görs numera med hjälp av kameramätning. Då tas bilder på traven från olika vinklar och bilderna sänds digitalt till en virkesmätare som gör mätningen på distans, genom att mäta i bilden.

Vid stockmätning mäts volymen för varje enskild stock med hjälp av en mätarm.

5 EN MÅTTENHET GÖR DET ENKELT

Allt virke som SCA hanterar åt dig, både massaved och sågtimmer, mäts i samma måttenhet – m³fub. Fub står för fast under bark och är ett kubikmetermått som visar stockens verkliga vedvolym efter att bark, grenar och topp har räknats bort.

Vi redovisar också intäkten för virket och kostnaden för avverkningen i samma enhet, både på kontraktet och i slutregleringen, så att det ska bli så enkelt som möjligt för dig att följa resultatet av affären.

6 MÄTBESKED OCH SLUTREGLERING

Efter att det sista virket har mätts in får du ett mätbesked från Biometria med information om virkesvolymen fördelad per sortiment och kvalitet. Det är mätbeskedet som ligger till grund för betalningen för virket.

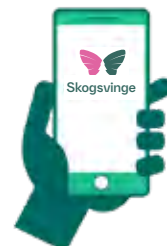
Du får även en slutreglering från SCA där du bland annat ser hur mycket virke som har mätts in, avverkningskostnad och din slutliga ersättning.

TIPS!

LOGGA IN PÅ SKOGSVINGE och följ inmätningen av ditt virke. Här kan du även se dina kontrakt, slutregleringar och årsbesked samt följa dina ekonomiska transaktioner. Du kan även se hur mycket pengar som SCA har kvar att betala ut till dig och begära utbetalning om du vill.

På Skogsvinge hittar du så klart också allt du behöver för att enkelt sköta om din skog och planera skogsbruksåtgärder!

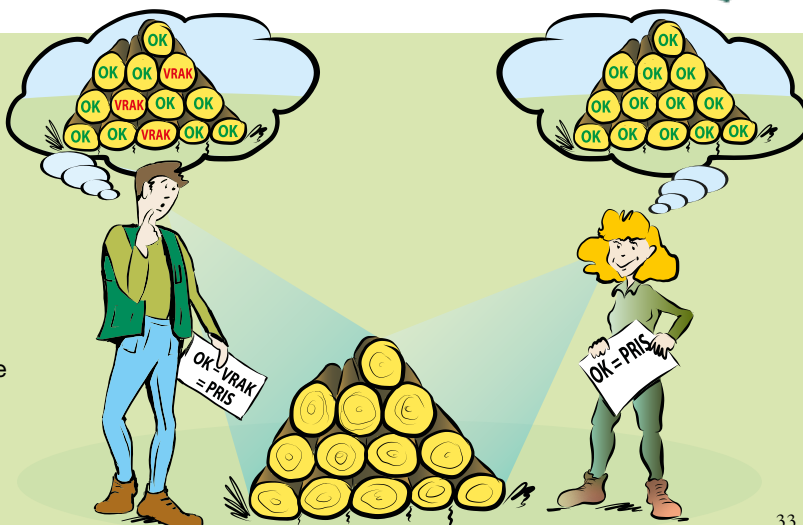

SCA GARANTERAR DITT VIRKESVÄRDE

För att förenkla virkesaffären ytterligare har SCA tagit bort begreppet vrak för sågtimmer som säljs via avverkningsuppdrag och i stället infört bruttopriser. Det betyder att du får betalt för hela volymen sågtimmer och att SCA garanterar värdet på ditt virke.

FÖRENKLAD KLASSNING AV MASSAVED

Även för massaved har prissättningen förenklats på senare år. Numera använder SCA en kvalitetsklassning där hela traven klassas som antingen prima eller sekunda. Du får betalt för hela volymen.

Nya ansikten

ANDERS LARSSON
virkesköpare i
Luleå/Boden/Jokkmokk

Jag bor i: Antnäs, Luleå.

Bakgrund: Utbildad skogsmästare, har jobbat ca 20 år med virkesköp.

Familj: Fru och två tonårspojkar plus en hund.

Bästa tipset till skogsägare: Var aktiv i din skog! Se bland annat till att gallra i rätt tid.

Favoritprogram på TV: Ishockey.

Bästa köpet någonsin: Min nya båt.

Drömresemål: Någonstans där badvattnet är varmt!

Dold talang: Duktig gösfiskare.

Jag blir glad av: Goda vänner.

Jag blir arg på: Alla slags sjukdomar.

DAN KOSKENNIEMI
virkesköpare i
Gällivare/Pajala/Kiruna

Jag bor i: Luleå.

Bakgrund: Utbildad systemvetare och har kompletterat med skogsutbildning.

Familj: Fru, två tonåringar och två hundar.

Det bästa med skog: Att den ger rekreation och jobb till så många.

Om jag var ett träd skulle jag vara: En tall, vackraste trädet.

Det inspirerar mig i jobbet: Att få vara med och skapa skog för kommande generationer.

Bästa middagen: Kobebiff på Grill i Stockholm.

Jag skulle vilja prova: Att bo en längre tid i riktig vildmark.

Det gör jag helst en vinterdag: Åker skidor med hundarna.

Ord som beskriver mig: En bra vän och engagerad jägare.

LEIF JOHANSSON
virkesköpare i
Överkalix

Jag bor i: Överkalix.

Bakgrund: Jobbat inom skogen och åkerinäringen.

Familj: Fru och tre barn på 22, 18 och 10 år samt hundar och katter.

För mig betyder skog: Det är frihet och avkoppling att vara i skogen. Sedan njuter jag av att vandra i välskötta skogar som markägare vårdar ömt.

Person jag beundrar: Barack Obama.

Favoritapp: Blockets säljsidor, som får mig att drömma mig bort en stund!

Det gör livet gott att leva: Vara med familjen och vänner, och att se hur idrott kan bidra till att få barn, ungdomar och vuxna att hamna rätt i livet och må bra!

Det bästa med vintern: Att det blir ljust ute med snön, och självklart skoterkörning med familjen.

GABRIEL WESTERGÅRD
virkesköpare i Vilhelmina

Jag bor i: Lövliden strax utanför Vilhelmina.

Bakgrund: Har tidigare arbetat som bland annat entreprenör inom byggnadssektorn. Kommer närmast från Holmen Skog där jag har varit virkesköpare.

Familj: Fru och 2 döttrar på 10 och 13 år samt 3 jämt-hundar och en working kelpievalp.

Mitt råd till dig som äger skog: Lägg fokus på skogs-

vården, prioritera röjning och gallring.

Det gör livet gott att leva: Löshunds jakt, husbyggnationer och renoveringar.

Jag skulle vilja prova: Att hoppa fallskärm.

Om jag fick resa i tiden skulle jag vilja resa till: 900-talet och följa de skandinaviska vikingarna på en av deras resor för att upptäcka världen.

Hans grillkol GER VÄRME FRÅN NORR

Hans L. Olofsson lämnade ett journalistjobb i Göteborg för att börja tillverka grillkol tolv mil norr om polcirkeln.

– När jag och min bror tog över våra morföräldrars skogsfastighet funderade vi på hur vi skulle använda skogen. Lösningen blev att starta Kolektivet och göra grillkol av björkved, säger Hans.

TEXT: ANN-KATRIN ÖHMAN • FOTO: SUSANNE LINDHOLM

Solen orkar knappt ta sig upp ovanför de låga trädtopparna i Kurkkio, 7,5 mil norr om Pajala i Norrbotten. Den får nöja sig med att färga himlen vackert ljusblå och rosa, så här i slutet av november. Tillsammans med sin bror Pär Olofsson driver Hans företaget Kolektivet på gården vid Torneälven. Men eftersom hans bror bor och arbetar i Kiruna, elva mil bort, så tar Hans hand om den dagliga verksamheten.

INSPIRATION FRÅN JAPAN

Allt började för sex år sedan när de bestämde sig för att ta över morföräldrarnas hus och skogsfastighet. Hans arbetade då som journalist på Göteborgs-Posten.

– Men jag var klar med Göteborg, det var inte min grej, så jag kände mig redo att flytta norrut.

Frågan var bara vad de skulle göra med skogen som ingick i fastigheten. Mycket hade avverkats på 1970- och 80-talen och de kommande större avverkningarna låg 15 till 20 år framåt i tiden.

– Vi funderade ett tag på att sälja ved, men så kom vi på att det saknas svensk grillkol. Det är lite konstigt att det är ont om det, med tanke på att det grillas så mycket i vårt land och att det finns så mycket skog här. Vi insåg att vi skulle kunna använda vår björkskog

till att göra kol av hög kvalitet, berättar Hans.

Inspirationen kommer från den exklusiva japanska grillkolen Binchotan som görs på ek. Bröderna bestämde sig för att kalla sin kol Birchotan★ och göra den på de sirliga, smala, låga björkarna som växer runt om i Kurkkio. Träden ska helst inte vara mer än 15 centimeter i diameter.

2016 köpte de en kolugn från Storbritannien. Ugnen ser ut som ett ånglok från början av förra seklet och modellen började att tillverkas i början av 1900-talet.

Nu står ugnen uppställd i snön på gården. När Hans visar hur den fungerar kommer de fyra getterna Frost, Tuva, Flinga och Lill-Gun nyfiket fram. De strosar fritt på gården. Ibland får de sällskap av katten Elvis, som passande nog är alldeles kolsvart.

HET PROCESS

Efter att björkveden har kapats och klyvts torkas den under tio dagar i en särskild torkhall med en stor fläkt och avfuktare. Temperaturen i torkhallen ligger på mellan 40 och 50 grader. Efter torkningen fylls kolugnens två kammare med björkved.

– Vi värmer upp kamrarna genom att elda i en

eldstad i mitten. Eldstaden behöver så klart syretillförsel men kamrarna är helt fria från syre, berättar Hans.

Man börjar försiktigt kring 100 grader, för att fukten ska gå ur veden, men sedan ökas värmen gradvis upp till flera hundra grader.

– Men exakt hur mycket är litet grann vår företags-hemlighet, säger Hans och ler.

Efter två dygn har björkveden omvandlats till kol av den varma och syrelösa processen. Sedan får den ligga kvar i ytterligare ett par dygn för att svalna.

Problemet är att det är svårt att styra temperaturen exakt när man eldar, så därför har Kolektivet nu investerat i en eldriven ugn. Stora kärl fylls med björkved och tillsluts hermetiskt innan de lyfts ner i ugnen med hjälp av en traktor.

– Det har gjort det mycket lättare att styra hela processen och därmed få en jämnare kvalitet på kolen. Dessutom var vi tvungna att använda alltför mycket av vår björkved till att elda med och det var ju ved som egentligen skulle ha gått till koltillverkningen, menar Hans.

EFTERFRÅGAS AV FINA RESTAURANGER

När kolet är klart sorteras de små kolbitarna ut och säljs som biokol som används som jordförbättrare, medan de stora bitarna blir en fin grillkol som inte ryker när man grillar. Birchotan säljs nu runt om i hela Europa i sjukilosförpackningar som kostar 519 kronor. Bland kunderna finns flera gourmetrestauranger som

... mer om Hans

ÅLDER: 34 år.

BOR: I byn Kurkkio med 15 invånare, 7,5 mil norr om Pajala i Norrbotten.

GÖR: Tillverkar grillkol av egen skog i företaget Kolektivet tillsammans med sin bror Pär Olofsson.

DJUR: Fyra getter och katten Elvis.

INTRESSEN: Det är härligt att arbeta hemma på gården och bara kunna ta en paus och köra i väg på skotern en solig dag.

3

GRILLTIPS FRÅN HANS:

- Var inte rädd för att använda grillen både till snabb tillagning och "low and slow". Du behöver inte ha en grill för 10 000 kronor för att lyckas, men det är lättare om du åtminstone har en lite större klotgrill. Då kan du ha kol i halva grillen och få upp en hög temperatur där, och tillaga mat i en lägre temperatur i den andra halvan.
- Grillen är inte bara till för kött! Många grönsaker blir fantastiska över en kolbädd, exempelvis sallad, spetskål och lök. Låt gärna grönsakerna få ganska rejält grillad yta.
- Grillning kan vara socialt. För en tusenlapp får du en liten japansk grill, där tanken är ungefär densamma som med fonduegrytan. Var och en lagar sin egen mat. Perfekt på altanen där man också kan grilla mitt i vintern. Det är mysigt att samlas kring en grill när det är kallt ute.

har fått stjärnor i Guide Michelin. Men coronapandemin har gjort att efterfrågan från restaurangerna har minskat. I stället har intresset blivit större hos privatpersoner som handlar grillkolen i webbutiken eller hos återförsäljare.

– Bara i Sverige används 30 000 ton grillkol per år. Många investerar dyra pengar i grillar och då vill de också ha högklassigt grillkol som ger en bra smak. Men det handlar också om hållbarhet. För några år sedan slog Naturskyddsföreningen larm om att grillkol som säljs i våra affärer kan komma från skövlande regnskogar. Vår kol kommer från skog här intill, men nu för tiden hämtar vi inte ved enbart från vår egen skog utan ibland passar vi på att köpa in en del björk-

stockar när det är någon avverkning här i trakten, säger Hans.

SOCIAL GRILLNING

Hans är kock i grund och botten och själv tycker han om att använda en bordsgrill, som i Japan. Det är ett socialt sätt att grilla, då var och en lagar sin egen mat.

– Jag lägger gärna på älgkött eller nötkött på bordsgrillen och gör lite dippsåser och sallader till.

Han är glad att kunna leva och bo så nära sin skog och själv sköta om den.

– När vi tog över den här gården ville vi vara närvarande skogsägare, så det känns jätteroligt att vi har hittat en verksamhet som gör att det går att bo häruppe.

★ Björk heter birch på engelska.

FOTO: HENKE OLOFSSON

KORS-ORDS-KUNGEN 2021	GER TRÄDEN UTRIMME ATT VAKA UTROFAS PÅ FEST			TREVLIG LÖSNING!	VÄXER PÅ TRÄD	PRATA I NATT-MOSSAN	PONERADE	NEDER-BORRLEN	DEL AV TRÄD	ÄKTE PÅ	RTERSTÄR ATT BEVISA	GER OSS SENASTE NYTT
PYNTAD			PÅ GREKISK BIL	VINDKAST			LÄMNAT POSTEN					
KARIN NILSSON	F VISSA SPISAR LEDARE		SVENSKA KNÖVAR FÖRR									
			SÄTT'S IHOP TALADE OM				ANTENN EN TREJJE SÖP MANSNAMN					
FÖRÄDLAR TIMMER	UT-KOMMER DAGLIGEN	HAR KORSORP			KAN MAN TA DET SAK					DRASTISKA		
			FOSFOR	MED JÄMNA MELLAN-RUM	TAS IN TILL JUL ROAPES			KULNA OCH MULNA				
							UNGA KUSAR			GER BAR TILL GENEVER		
			TVISTEN				FRAMFÖRDES AV RYTAREN BLASKIG BRICK					
				SKAPEROP FALLER PÅ HÖSTEN		KAN PATIENT BESOKA KÄRS						
	SÄNKTA OTYGGLAD				...DEN FÖRSKRÄCK-LIGE FALLER VINRTERTID					MUTANT		
	ROR OM I GRITTAN	SÄTTER FART PÅ SKOGENS TELLVÄXT VINSTILLA								HALVGRÄS SES ROAD		
						HUVJDORP						
								BEN SKYLTAH MÅN OFTA MER				

Vinn trisslotter och väggkalendrar!

Lös korsordet och skicka in orden som står i de grå rutorna.

Bland dem som svarar rätt drar vi tre vinnare som får två trisslotter var. Vi drar också 20 vinnare som får SCAs väggalmanacka för 2022.

Skicka in svaret senast den 10 januari 2022.

OBS! Du måste ha fyllt 18 år för att kunna delta.

Mejla ditt svar till:

info.skog@sca.com

Skriv "Korsord"

i ämnesraden.

Eller skicka ditt svar till:

SCA Skog AB

Korsord

Marknad

851 88 Sundsvall

Fråga en expert

Bra att veta om avverkningsanmälan

Hej

Jag undrar hur det fungerar kring en avverkningsanmälan. Vad är det och vem sköter om det?

/Mårten

Laila Jönsson,
virkesköpare
i Hammarstrand

Hej Mårten!

Alla som äger skog och vill förnygringsavverka är skyldiga att anmäla sin avverkning till Skogsstyrelsen. Det gäller alla avverkningar som är 0,5 hektar eller större. Om du anlitar SCA för din avverkning så tar vi hand om avverkningsanmälan åt dig, och skickar in den till Skogsstyrelsen. Det görs digitalt via vårt affärssystem och Skogsstyrelsens tjänst eAvverka.

I anmälan anges bland annat vilken areal som ska avverkas och vilka åtgärder som är planerade för att få upp ny skog. Det ska också framgå vilken hänsyn som planeras till natur- och kulturmiljön, om det finns forn- och

FOTO: MICHAEL ENGMAN

kulturlämningar och eventuellt behov av samråd. Anmälan måste lämnas in senast sex veckor innan avverkningen startar. Skogsstyrelsen har då sex veckor på sig att kontrollera att reglerna i lagstiftningen följs och om det finns något som behöver skyddas inom avverkningsområdet.

SCAs virkesköpare får en bekräftelse när Skogsstyrelsen har tagit emot anmälan, och även du som skogsägare får en bekräftelse, då det alltid är du som är ytterst ansvarig för din fastighet. I bekräftelsen är det angivet ett datum när man tidigast får starta avverkningen. En anmä-

lan om avverkning gäller i fem år från den dag den kom in till Skogsstyrelsen.

För vissa åtgärder, som till exempel avverkning i fjällnära skog, krävs att man ansöker om tillstånd från Skogsstyrelsen. Om du anlitar oss för avverkning sköter vi även om det åt dig.

Som skogsägare kan du så klart göra din anmälan själv, om du vill. Då kan du antingen göra det via Skogsstyrelsens "Mina sidor" eller använda Skogsstyrelsens blankett som du skickar in via post eller mejl.

Vad vill du veta?

Ställ en fråga till SCAs experter inom t ex skogsvård, markjuridik och naturvård! Mejla till info.skog@sca.com.

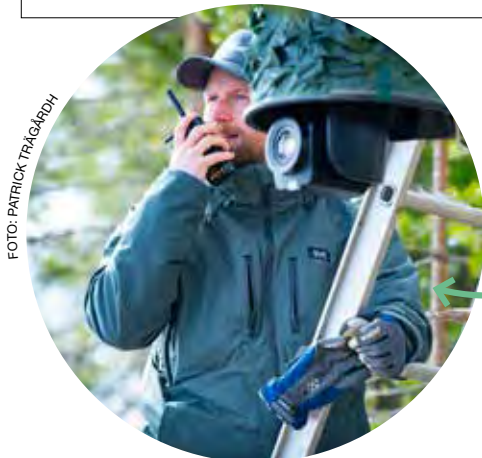

FOTO: PATRICK TRÄGÅRDH

I nästa nummer!

Värna vattnet i din skog

Bakom kulisserna på "Den stora älgvandringen"

Peter gör bubbel av björksav

sca.com/skogsbruksplan

Ge din skog
den bästa julklappen
– en skogsbruksplan
från SCA!

